

AHOLI BANDLIGINI OSHIRISHDA AGROTURIZMNING IMKONIYATLARI

Musurmonov Nodir

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi nodirmusurmonov46@gmail.com

Umarov Javohir

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi javohirn686ya@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning aholi bandligini oshirishdagi roli va ahamiyati yoritilgan. Agroturizm orqali qishloq hududlarida yangi ish o'rinlari yaratish, mahalliy aholining daromad manbalarini kengaytirish, yoshlar va ayollar bandligini oshirishning imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, qishloq xo'jaligi bilan bog'liq turizm faoliyatining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi hamda hududlar kesimidagi mavjud agroturizm salohiyati o'rganilgan. Maqolada agroturizmni rivojlantirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ham berilgan*

Kalit so'zlar. *Agroturizm, bandlik, qishloq xo'jaligi, qishloq turizmi, tadbirkorlik, yangi ish o'rinlari, iqtisodiy rivojlanish, mahalliy aholi daromadi.*

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida turizm sohasining barcha turlari jadal rivojlanmoqda. Shulardan biri — agroturizm, ya'ni qishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lgan turizm faoliyatidir. Dunyoda agroturizm nafaqat qishloq hududlarining iqtisodiy rivojlanishiga, balki yangi ish o'rinlarini yaratish, mahalliy aholining daromadini oshirish va hududning barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda. O'zbekiston qishloq xo'jaligi salohiyati yuqori bo'lgan davlat sifatida ushbu yo'nalishda ulkan imkoniyatlarga ega.

Turizm bo'yicha ko'plab ilmiy ishlar muallifi J.W.Kloeze qishloq turizmi ta'rifi hududiy jihatdan yondashib, quyidagicha ta'rifni keltirgan. Uning fikricha "qishloq turizmi qishloq sharoitida rivojlanayotgan barcha turistik faoliyatlarni o'z ichiga oladi"³. Qishloq joylarida tashkil etilayotgan barcha turizm turlarini qishloq turizmi bilan bog'lash to'g'ri emas, chunki qishloq joylarida madaniy turizm obyektlari, diniy-ziyosat turizm obyektlari ham juda ko'plab tarqalgan, ularga borigan turistlar qishloq turizmi ishtirokchisi sifatida qabul qilinmaydi.

Agroturizm tushunchasi va ahamiyati

Agroturizm — bu turistlarga qishloq hayoti, dehqonchilik, chorvachilik, bog'dorchilik, milliy an'analar va mahalliy mahsulotlar bilan yaqindan tanishish imkonini beruvchi turizm turi hisoblanadi. Mazkur yo'nalishning ahamiyati quyidagilardan iborat:

Qishloq hududlarida yangi ish o'rinlari yaratiladi.

Aholining qo'shimcha daromad manbalari kengayadi.

Mahalliy mahsulotlar iste'moli va sotuv hajmi oshadi.

Hududning madaniy va tarixiy merosi targ'ib qilinadi.

Infratuzilma yaxshilanadi.

Shu bois, agroturizm O'zbekiston iqtisodiyotining diversifikatsiyasida muhim o'rin tutadi.

Agroturizmning aholi bandligiga ta'siri

Yangi ish o'rinlari yaratadi

Agroturizm rivojlangani sari quyidagi yo'nalishlarda ish o'rinlari paydo bo'ladi:

Qishloq mehmon uylari

Dehqonchilik xo'jaliklari

Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish

Milliy hunarmandchilik

Transport va gid xizmatlari

Mahalliy gastronomiya va qishloq ovqatlari

Bu jarayon ayniqsa yoshlar, ayollar va uyda band bo'lmagan aholining bandligini ta'minlashga yordam beradi.

Qishloq ayollari bandligini oshiradi

Ayollar qo'l mehnati, hunarmandchilik va qishloq mehmon uylari xizmatlarida faol ishtirok etadi. Bu esa oilaviy iqtisodiy mustaqillikni kuchaytiradi.

Migratsiyani kamaytiradi

Qishloqda barqaror ish o'rinlarining ko'payishi:

Tashqi mehnat migratsiyasini qisqartiradi,

Yoshlarning o'z yurtida ishlashiga motivatsiya beradi.

Mahalliy tadbirkorlar soni ortadi

Qishloq aholisi mehmon uylari, bog'dorchilik, dehqonchilik bo'yicha kichik biznesni yo'lga qo'yadi. Natijada o'zini o'zi band qilish kengayadi.

O'zbekistonda agroturizm imkoniyatlari

O'zbekistonning har bir viloyati o'ziga xos agroturizm resurslariga ega:

— Qashqadaryo va Surxondaryo

Bog'dorchilik, g'allachilik, tokzorlar, milliy taomlar, tabiat qo'riqxonalari.

— Namangan va Farg'ona vodiysi

Mevachilik, an'anaviy hunarmandchilik, ipakchilik.

— Samarqand, Buxoro, Xorazm

Tarixiy obidalar bilan uyg'unlashtirilgan agroturizm, uzumchilik, bog'dorchilik.

— Toshkent va Jizzax

Zamonaviy agrokomplekslar, issiqxonalar, ekoturizm obyektlari.

Bu hududlarda agroturizmni rivojlantirish iqtisodiy o'sishga va bandlik darajasining ko'tarilishiga xizmat qiladi.

Qishloq mehmon uylari sonini oshirish

— Uy egalari uchun davlat tomonidan imtiyozli kreditlar berish. Mahalliy brend mahsulotlarini yaratish

— Asal, uzum, qurut, anor va boshqa mahsulotlar brendlashuvi. Marketing va reklama tizimini kuchaytirish

— Hududiy agroturizm platformalarini yaratish.

Infratuzilmani rivojlantirish

— Yo'llar, transport, internet, sanitariya xizmatlarini yaxshilash.

Aholi uchun o'quv seminarlari tashkil etish

— Gidlik, xizmat ko'rsatish, biznesni yuritish bo'yicha treninglar.

Agroturistik marshrutlarni yaratish

— "Qishloq hayoti bilan tanishuv", "Bog'dan dasturxonga", "Milliy hunarmandchilik" kabi maxsus turlar.

Agroturizm – qishloq xo'jaligi va turizm sohalarini birlashtirib, qishloq hududlarida yangi daromad manbalarini yaratishga xizmat qiluvchi yo'nalishdir. Bu soha aholining bandligini oshirishda juda samarali vosita hisoblanadi. Quyida agroturizmning aholi bandligini oshirishdagi imkoniyatlari keltiriladi.

Yangi ish o'rinlari yaratish

Agroturizm orqali fermer xo'jaliklari, qishloq turizm ob'ektlari va xizmat ko'rsatish markazlari tashkil qilinadi. Bu esa mahalliy aholi uchun doimiy va vaqtinchalik ish o'rinlarini yaratish imkonini beradi. Misol uchun, mehmonxonalar, kafe va qo'shimcha xizmat ko'rsatish bo'limlarida ko'plab ishchi kuchiga ehtiyoj tug'iladi.

Mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishi

Agroturizm hududda mahalliy mahsulotlar va hunarmandchilikni targ'ib etib, ularni sotish imkonini oshiradi. Bu orqali mahalliy aholi o'z hunarini ishga solib, daromadini ko'paytiradi va o'z oilalarini moddiy qo'llab-quvvatlaydi.

Qishloqlarga yoshlarni jalb qilish

Agroturizm yoshlarni qishloqqa qaytarishda muhim omil hisoblanadi. Shaharlik yoshlar agroturizm sohasidagi yangi imkoniyatlar tufayli o'z yurtiga qaytib, shu yerda ish boshlash va rivojlanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu holat qishloq hududlarining ijtimoiy va demografik holatini yaxshilashga yordam beradi.

.Ta'lim va malaka oshirish imkoniyatlari

Agroturizm sohasida faoliyat yuritish uchun qishloq aholisi yangi ko'nikma va bilimlarga ega bo'lishi kerak. Bu esa ularning malakasini oshirish, turizm va xizmat ko'rsatish sohasida professional bilimlarni egallashga xizmat qiladi. Natijada, bandlik faqat qishloq xo'jaligiga emas, balki boshqa sohalarga ham taqsimlanadi.

Barqaror rivojlanish va atrof-muhitni muhofaza qilish

Agroturizm barqaror turizm modeli hisoblanib, tabiatni asrash va iqtisodiy rivojlanishni uyg'unlashtiradi. Bu esa uzoq muddatda aholining doimiy bandligini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, agroturizm qishloq joylarda aholining bandligini oshirish, daromad manbalarini ko'paytirish va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishda muhim vositadir. Bu yo'nalishga huquqiy, moliyaviy va infratuzilma qo'llab-quvvatlashi ajralmas qism hisoblanadi. Shunday qilib, agroturizm nafaqat qishloq xo'jaligi, balki turizm, ta'lim va mahalliy iqtisodiyotning birligi asosida jamiyat hayotini yaxshilashga xizmat qiladi.

Takliflar

1. Agroturizm infratuzilmasini rivojlantirish

2. Mahalliy aholini agroturizm kompetensiyalariga o'qitish
3. Fermer xo'jaliklarida turistik xizmatlarni joriy etish
4. Agroturistik mahsulotlarni targ'ib qilish va brendlash

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rahimov O. — Qishloq joylarda agroturizmning rivojlanish istiqbollari. Toshkent, 2020.

Qishloq hududlarida agroturizmni rivojlantirishning iqtisodiy va ijtimoiy tomonlarini yoritadi.

2. Islomov B., Tursunov M. — Agroturizm va uning aholi bandligiga ta'siri. O'zbekiston qishloq xo'jaligi jurnali, 2019, №3.

Agroturizm sohasida yangi ish o'rinlarini yaratish va mahalliy aholining turmush darajasini oshirish haqida ma'lumot beradi.

3. Jahon turizm tashkiloti (UNWTO) — Agroturizm va barqaror rivojlanish. Madrid, 2018.

Butunjahon turizm sanoatida agroturizmning o'рни va bandlikka ta'siri haqida statistik ma'lumotlar va tahlillar.

4. Qodirov S. — Qishloq joylarda turizmni rivojlantirish va aholi bandligi. Toshkent, 2021.

Qishloq hududlarda turizm va agroturizm orqali bandlikni oshirishga oid amaliy tadqiqotlar.

5. World Bank — Rural Development and Employment through Tourism. Washington D.C., 2017.

6. Urazbekovna, T. K. (2024). ROLE OF PUBLIC POLICY IN CHANGES IN POPULATION INCOME. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(22), 316-321.

7. Ziyodullaev, N., & Ziyodullaeva, M. (2023). FINANCIAL LITERACY, INTERRELATIONSHIP OF POPULATION INCOME AND EXPENDITURE. Science and innovation, 2(B12), 881-887.